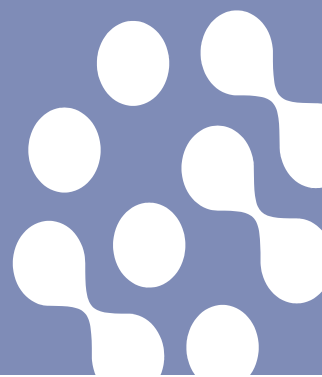

Eurofins Ahma Oy
Projekti 20959
28.2.2021

Senaatti-kiinteistöt

Toivoniemen koulutuskeskuksen luontoarvio

TOIVONIEMEN KOULUTUSKESKUKSEN LUONTOARVIO

Sisällysluettelo

1	JOHDANTO	3
2	ALUEEN YLEISKUVAUS	4
2.1	SIJAINTI JA LUONNONOLOSUHTEET	4
2.2	LUONNONSUOJELUALUEET JA KULTTUURIYMPÄRISTÖN SUOJELUKOhteet	5
3	SELVITYSMENETELMÄT JA TULOKSET	6
3.1	KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT	6
3.2	LINNUSTO.....	8
3.3	MUU LAJISTO.....	9
3.4	VIERASLAJIT	10
4	YHTEENVETO	11
5	VIITTEET	12

Liitteet

Liite 1. Luontotyyppi- ja uusympäristökuvioiden kuvaukset.

Liite 2. Selvitysalueella havaittua putkilokasvilajistoa.

Pohjakartat: © Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelu

Kuvat: © Osmo Heikkala

28.2.2021

Eurofins Ahma Oy

Osmo Heikkala

Ympäristöasiantuntija

Yhteystiedot

Nuottasaarentie 17, Ovi 301

90400 Oulu

Sähköposti: EtunimiSukunimi@eurofins.fi

www.eurofins.fi

1 JOHDANTO

Valtion kiinteistöstrategiassa (Valtionvarainministeriö 2010) valtion rakennettu omaisuus on keskitetty pääsääntöisesti Senaatti-kiinteistöjen omistukseen. Senaatti-kiinteistöt hallinnoi rakennuksia ja kiinteistökokonaisuuksia, joiden yhteydessä tai välittömässä läheisyydessä on erilaisia kulttuuriympäristöjä ja vapaata luontoa. Senaatti-kiinteistöiltä edellytetään kiinteistöjen tuntemuksen lisäksi niiden luontoarvojen huomioimista. Selvityksiä voidaan tarvita kiinteistöjen ja niiden lähialueiden hoitoa ja ylläpitoa, kaavoitus- ja kehitysprojekteja, uudis- ja korjausrakentamista sekä kiinteistöjen myyntiä varten. Luontoarvojen määrittämiseksi Senaatti-kiinteistöt on teettänyt eritasoisia luontoselvityksiä. Luontoselvitysten periaatteet noudattavat Södermanin (2003) esittämää ohjeistusta.

Senaatti-kiinteistöjen luontoselvitykset on luokiteltu niiden kattavuuden perusteella neljän eri tarkkuustason selvityksiin. Nyt suoritettu luontoarvio on selvitystyypeistä yleispiirteisin ja siinä pyritään selvittämään alueen luontotyyppien yleiskuva sekä alueella mahdollisesti esiintyvä silmälläpidettävä ja uhanalainen eliölajisto olemassa olevan tiedon sekä maastokäyntien perusteella. Luontoarvion keskeinen tavoite on arvioida varsinaisten seikkaperäisempien luontoselvitysten tarve.

Eurofins Ahma Oy:n toimeksiantona oli vuonna 2020 selvittää Inarin Toivoniemessä sijaitsevan koulutuskeskuksen kiinteistön (.148-404-15-6) luontoarvot luontoarvio-tasoisella selvityksellä. Selvitysalueeseen kuului Vastusjärven rannassa Kaamasen Toivoniemessä sijaitseva noin 14,5 hehtaarin alue, jossa toimii nykyisin Saamelaisalueen koulutuskeskuksen (SAKK) luontaistalouden kehittämissyksikkö. Toivoniemi on aiemmin ollut osa Helsingin yliopiston Muddusjärven opetus- ja koetilaa, mutta yliopiston toiminta alueella loppui jo vuonna 1996. Viereisellä entisen porontutkimusaseman kiinteistöllä suoritettiin niin ikään luontoarvio vuonna 2020 (Eurofins Ahma Oy 2021). Molemmilla kiinteistöillä toimii nykyisin Saamelaisalueen koulutuskeskus SAKK. Näiden kahden kiinteistön luontoarviot raportoidaan erikseen, koska Senaatti-kiinteistöjen kyseisiä kiinteistöjä koskevat suunnitelmat eivät ole tiedossa.

Olemassa olevan lajitiedon, ennakkoselvitysten ja -tietojen, sekä maastokäynnin perusteella selvitettiin kasvillisuutta, luontotyyppisiä ja uusympäristöjä, luontodirektiivin kasvi- ja eläinlajien sekä uhanalaisten lajien esiintymistä ja esiintymispotentiaalia selvitysalueella. Työn toteutti Eurofins Ahma Oy:n ympäristöasiantuntija (MMT, ekologia) Osmo Heikkala.

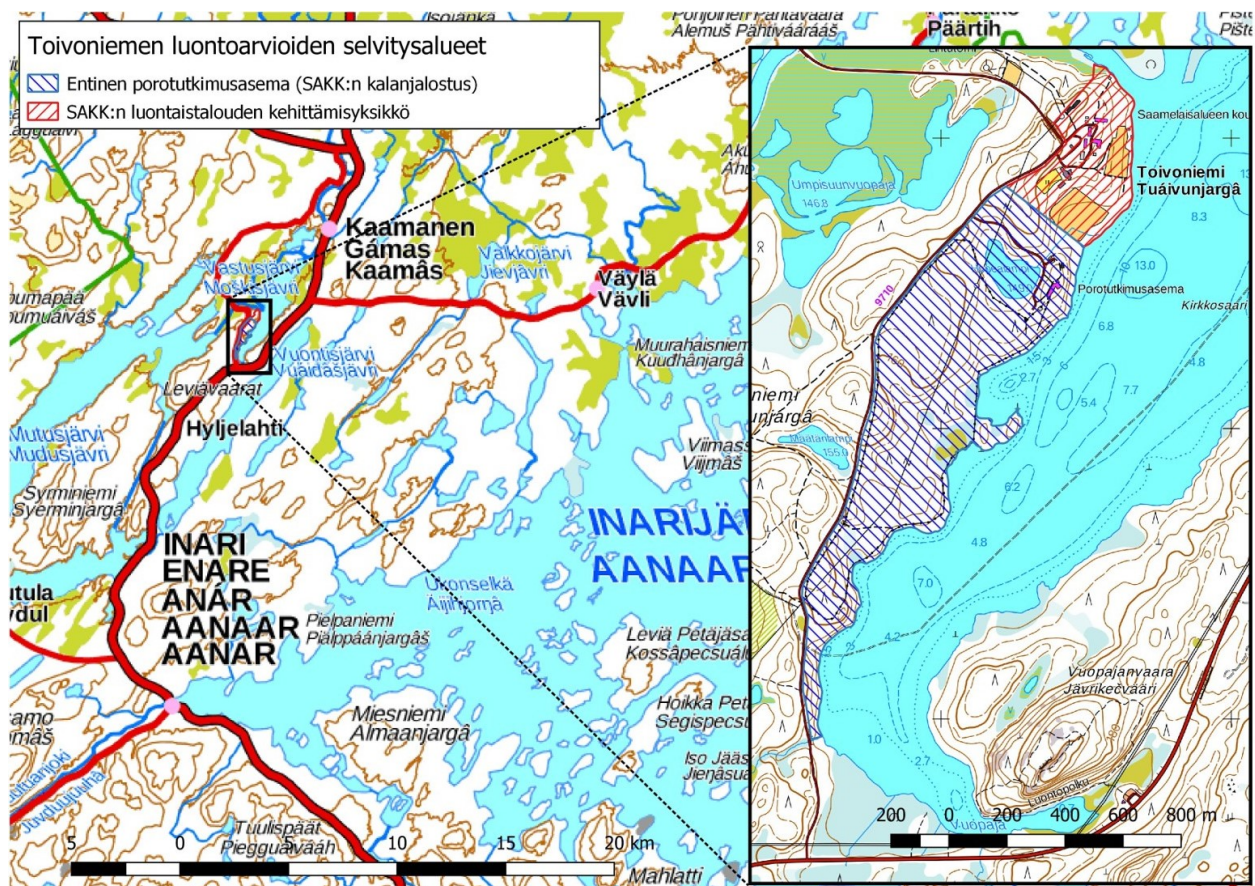
Kuva 1-1 SAKK:n luontaistalouden kehittämissyksikön kiinteistöltä on komeat näköalat Vastusjärvelle

2 ALUEEN YLEISKUVAUS

2.1 Sijainti ja luonnonolosuhteet

Luontoarvion selvitysalue kattaa SAKK:n luontaistalouden kehittämissyksikön kiinteistön, Inarin Kaamasessa, Muddusjärven ja Vastusjärven välisen Toivoniemen kärjessä. Kiinteistöllä sijaitsee mm. SAKK:n koulutustiloja ja majoitusrakennuksia, sekä poroteurastamo ja nahkamuokkaamo. Toivoniemessä toimi vuosina 1921-1978 Inarin kunnan vanhainkoti. Tila siirtyi Helsingin yliopiston käyttöön vuonna 1980 ja yhdistettiin naapurikiinteistöllä Valpurinniemessä jo vuodesta 1946 toimineen Helsingin yliopiston Muddusniemen koetilan kanssa Muddusjärven opetus- ja koetilaksi. Yksikön nimi muuttui vuonna 1993 Muddusjärven opetus- ja tutkimustilaksi. Helsingin yliopiston toiminta Toivoniemessä loppui jo vuonna 1996, jolloin alue siirtyi Saamelaisalueen koulutuskeskuksen käyttöön. Toivoniemen tilan metsät ovat kuitenkin edelleen yliopiston kurssi- ja opetuskäytössä. (Helsingin yliopisto 2019).

Viereisellä kiinteistöllä, jossa sijaitsee nykyisin SAKK:n luontaistalouden kehittämissyksikön kalanjalostustilat, ja joka aiemmin toimi porontutkimusasemana, tehtiin myös luontoarvio vuonna 2020. Kyseinen luontoarvio on raportoitu erikseen (Eurofins Ahma 2021). Kiinteistöt rajautuvat suoraan toisiinsa ja kattavat yhdessä koko Toivoniementien ja Vastusjärven länsirannan välisen alueen (kuva 2-1).

Kuva 2-1 Selvitysalueen sijainti ja rajaukset.

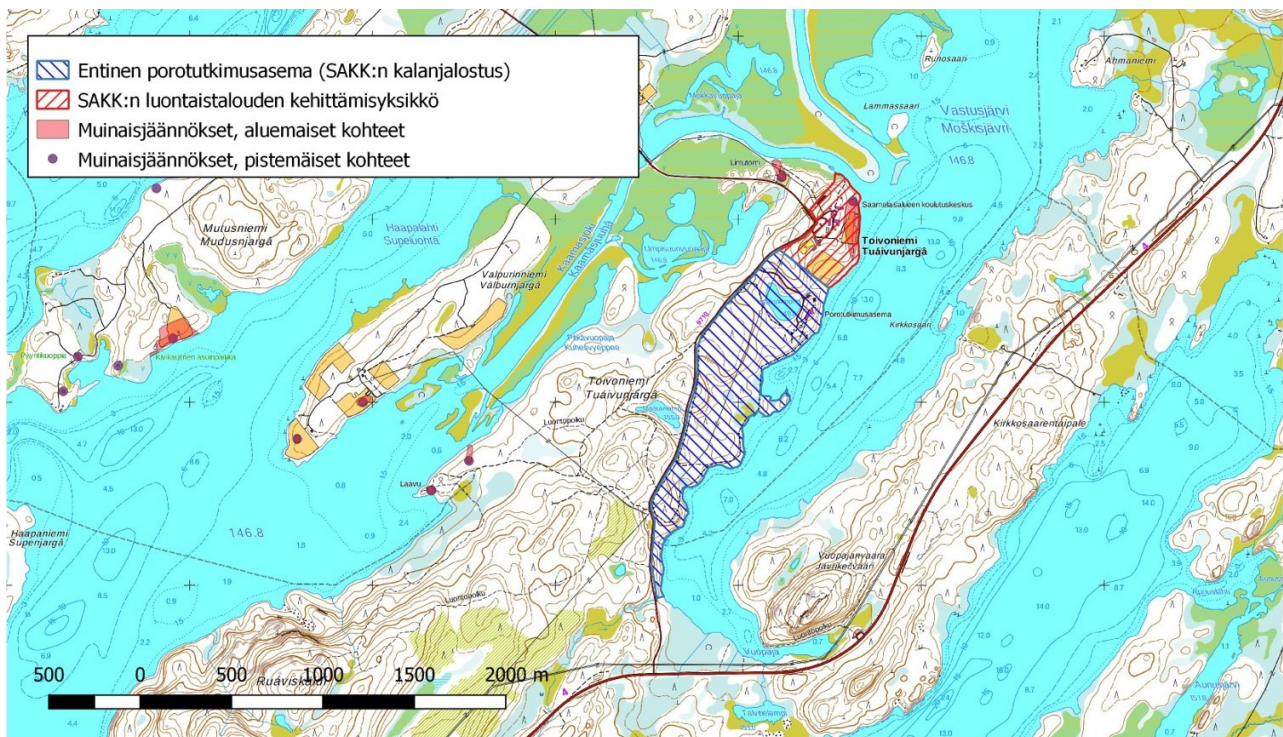
Selvitysalue sijaitsee Pohjoisborealisella metsäkasvillisuusvyöhykkeellä, Metsä-Lapin lohossa (4c). Suokasvillisuusvyöhyke on Metsä-Lapin aapasuot. Selvitysalueen ympäristössä esiintyy lähinnä mäntyvaltaisia metsiä, aapasoita, sekä laajoja vesialueita, kuten Vastusjärvi ja Muddusjärvi. Inarijärvin sijaitsee linnuntietä vain reilun kymmenen kilometrin etäisyydellä selvitysalueesta.

Termisen kasvukauden pituus Muddusjärvellä on vain 125 päivää ja tehoisa lämpösumma 700 astetta (Helsingin yliopisto 2019). Kaamosaika, eli aika jolloin aurinko ei nouse horisontin yläpuolelle kestää marraskuun viimeisestä tammikuun 12. päivään saakka. Yötön yö taas alkaa toukokuun 22. päivä ja kestää heinäkuun 24. päivään saakka. Vuotuinen sademäärä Inarin seudulla on noin 450 mm, mistä puolet tulee lumena. Lumipeitteinen aika kestää normaalisti lokakuusta toukokuuhun.

2.2 Luonnonsuojelualueet ja kulttuuriympäristön suojelu-kohteet

Selvitysalueen kiinteistöllä sijaitsee kivikautinen asuinpaikka, joka on rajattu aluemaiseksi kohteeksi (kuva 2-2). Toivoniemen alueella ja läheisen Muddusjärven rannoilla on useita muitakin kivikautisia ja historiallisia asuinpaikkoja (Kuva 2-2).

Toivoniemen selvitysalueen kiinteistöillä tai aivan lähialueilla ei ole luonnonsuojelualueita. Alue kuuluu kuitenkin kokonaan koskiensuojelualueeseen ”Juutuanjoki ja sen yläpuoliset vesistöt”. Läheisten Muddusjärven ja Vuontisjärven osia kuuluu rantojensuojeluohjelman alueeseen ”Mutusjärvi-Vuontisjärvi”. Muotkatunturin erämaa-alueen laitaan selvitysalueelta on matkaa noin 6 km.

Kuva 2-2 Toivoniemen lähiympäristön muinaisjäännökset (lähde: Museovirasto 2020).

3 SELVITYSMENETELMÄT JA TULOKSET

Luontoarvion taustatiedoiksi pyydettiin Lapin ELY-keskukselta tiedot selvitysalueella ja lähiympäristössä esiintyvistä uhanalaisista lajeista. Tietopyyntö tehtiin 500 m säteellä selvitysalueen ulkoraajoista. Lapin ELY-keskus toimitti tiedot 17.4.2020. Lähialueen suojelualueiden rajaukset tarkistettiin ja ladattiin Suomen Ympäristökeskuksen Lapio-latauspalvelusta (SYKE 2020). Kulttuuriperinnön suojelukohteiden rajaukset ladattiin Museoviraston latauspalvelusta (Museovirasto 2020).

Selvitysalueelle tehtiin maastokäynti 24.6.2020. Maastokäynnillä havainnoitiin luontotyyppisiä ja niiden luonnontilaisuutta, linnustoa, kasvillisuutta ja muita mahdollisesti esiintyviä luontoarvoja. Sää oli maastokäynnin aikaan pilvipoutainen ja viileähkö. Ilman lämpötila oli noin 14°C, pilvisuus 7/8 ja tuuli noin 2 m/s.

3.1 Kasvillisuus ja luontotyypit

Selvitysalueen luontotyypit ja ihmisen muokkaamat ns. uusympäristöt kuvioitiin aluksi yleisellä tasolla ilmakuvatulkinnalla. Luontotyyppien luonnontilaisuutta arvioitiin ja kuviointia tarkennettiin maastokäynnillä 24.6.2020, ja samalla havainnoitiin myös kasvillisuutta ja muita luontoarvoja. Kuvassa 3-2 on esitetty yleisellä tasolla kohteiden luontotyypit ja niin kutsutut uusympäristöt, jotka sisältävät ihmisen voimakkaasti muokkaamia ympäristöjä, kuten rakennettuja alueita, teitä ja pientareita. Kuvioiden tarkemmat tiedot on esitetty liitteen 1 taulukossa.

Kuva 3-1 Vastusjärven rannan niittykuvion (kuvio 15) kukkaloistoa. Etualalla puistolemmikki (*Myosotis sylvatica*).

Kuva 3-2 Luontotyyppien ja uusympäristöjen pääryhmät selvitysalueella. Luontotyyppi- ja uusympäristökuvioiden tarkemmat tiedot löytyvät liitteestä 1.

Selvitysalue on valtaosin rakennettua tai muuten ihmisen voimakkaasti muokkaamaa aluetta. Alueella on runsaasti rakennuksia, asfaltti- ja sorapäällysteisiä teitä ja piha-alueita, hoidettuja nurmikoita ja istutusalueita, sekä piennaralueita. Alueella on myös aktiiviviljelystä poistuneita peltoja (kuviot 6 ja 12) sekä niittyä (kuvio 15), ja teurastamon yhteydessä poroaitaus (kuvio 4). Rannan laaja niittykuvio on valoisa ja runsaslajinen elinympäristö. Sen reunoilla, ja myös muualla pihanalueen ympäristössä on myös kuivia piennaralueita. Selvitysalueen niityiltä ja piennaralueilta tunnetaan silmälläpidettävien (NT) kasvilajien vanhoja esiintymiä. Selvitysalueella on havaittu mm. ahonoidanlukkkoa (*Botrychium multifidum*), ketonoidanlukkkoa (*Botrychium lunaria*) ja terhiä (*Asperugo procumbens*). Kaikki kolme ovat vahvasti kulttuuriympäristöihin sidonnaisia lajeja. Kyseisiä lajeja ei havaittu yleispiirteisessä selvityksessä, mutta elinympäristöt vaikuttivat olevan edelleen lajeille sopivia.

Selvitysalueen kangasmetsätkin ovat pääosin ihmisen voimakkaasti muokkaamia, eli talouskäytössä olevia kasvatusmetsiä. Edustavimmat metsäkuviot löytyvät alueen pohjoisosasta kuvioilta 17 ja 21. Näiden kuvioiden vanhoissa mäntymetsissä esiintyy jonkin verran lahoppuitakin. Kuviot ovat kuitenkin melko pieniä, ja niissäkin näkyvät vanhojen harvennusten jäljet. Puuston korkean iän vuoksi kuvioilla on kuitenkin melko runsaasti epifyyttijäkälä.

Aivan selvitysalueen pohjoiskulmassa, Kaamasjoen varressa on myös pieni luonnontilainen rantaluhta, joka maastokäynnin aikaan oli tulvaveden peitossa.

Alueen luontotyypeistä ja kasvillisuuden yleispiirteistä saatiin maastokäynnillä hyvä yleiskuva. Avoimet niittykuviot havaittiin lajistoltaan monipuolisiksi ja rikkaiksi. Koska alueelta tunnetaan myös aiempia silmälläpidettävien lajien havaintoja, niitty- ja piennaralueille esitetään tarkempaa kasvillisuus selvitystä kyseisten lajien parhaimpaan esiintymisaikaan, lajien esiintymien nykytilan kartoittamiseksi. Niittyä ja pientareita, sekä myös rantapeltoa (kuvio 12), mikäli sillä ei ole enää viljelykäyttöä, esitetään hoidettavaksi säännöllisesti niittämällä, jotta alueet eivät kasvaisi umpeen, ja arvokkaan ja monipuolisen niittylajiston elinolosuhteet turvattaisiin. Rantapellon lajisto on vielä niukkaa, mutta niittylajisto leviää alueelle nopeasti ympäristöstä oikeanlaisen hoidon seurauksena. Niitto tulisi ajoittaa loppukesään ja niitetty kasvijäte tulisi korjata pois alueelta.

Kuva 3-3 SAKK:n luontaistalouden kehittämissyksikön piha-alueetta hoidettuine viheralueineen, pysäköintialueineen ja rakennuksineen. Vastusjärvi pilkottaa puiden lomasta.

3.2 Linnusto

Selvitysalueen linnusto selvitettiin yleispiirteisesti maastokäynnin yhteydessä 24.6. Alueen linnustollista arvoa arvioitiin myös sen ominaispiirteiden perusteella. Kaikki maastossa havaitut lajit ja lintuparit kirjattiin ylös. Taulukossa 3-1 esitetään kaikki selvitysalueella havaitut lintulajit ja parimäärät.

Pääosa kiinteistöstä on melko avointa kulttuuriympäristöä. Kiinteistön metsäalueet ovat melko karuja ja linnustollisesti niukkoja. Ranta ja avoimet niityt lisäävät alueen monipuolisuutta linnuston kannalta. Lintulajeja havaittiin yhteensä 13, ja kokonaisparimäärä oli 25. Havaittu lintulajisto koostui kulttuuriympäristöjen, rantojen ja metsien lajeista. Parimäärä on alueeseen nähden melko normaali. Lajistossa oli useita uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja, mutta ne ovat kuitenkin alueelle tyypillisiä. Merkittävin havainto lienee erittäin uhanalaiseksi (EN) luokiteltu varpunen, joka havaittiin poroteurastamon ympäristössä. Rantavyöhykkeellä havaittiin silmälläpidettävät (NT) valkoviklo, taivaanvuohi ja västäräkki. Alueen runsaimmat pesimälajit olivat pajulintu ja järripeippo (NT). Linnuston osalta huomio kiinnittyi myös pääskyjen täydelliseen puutumiseen. Alueella on runsaasti pesäpaikoiksi sopivia rakennuksia, mutta ehkä lampaiden laidunnuksen loppuminen muutamaa vuotta aiemmin on saanut pääskyt hylkäämään paikan.

Tarkempia linnustokartoituksia ei katsota tarpeellisiksi, sillä alueen linnustosta saatiin maastokäynnillä varsin kattava kuva.

Taulukko 3-1 SAKK:n luontaistalouden kehittämisyksikön kiinteistöllä havaittu linnusto ja sen suoje-luarvot. Uhanalaisuusluokitus on Lehikoisen ym. (2019) mukainen. EVA = Suomen kansainvälinen erityisvastuulaji (Euroopan pesimäkannasta Suomessa: I = 15–30 %; II = 30–45 %; III = >45 %).

Laji	Lintudir. liitteen I laji	EVA-luokka	Uhanalaisuus 2019	Parimäärä-arvio
taivaanvuohi			NT	1
valkoviklo		II	NT	1
rantasipi		I	LC	1
västäräkki			NT	2
tilhi			LC	2
räkättirastas			LC	1
pajulintu			LC	5
kirjosieppo			LC	2
harmaasieppo			LC	1
talitiainen			LC	1
harakka			NT	2
varpunen			EN	1
järripeippo			NT	5

3.3 Muu lajisto

Selvitysalueen rakennetut alueet ja karut pohjoiset havupuuvaltaiset metsäluontotyyppit eivät ole kovin potentiaalisia luontodirektiivin liitteen II ja IV lajien elinympäristöjä. Myös alueen pohjoinen sijainti sulkee pois monien lajien esiintymismahdollisuuksia. Direktiivin eläinlajeista ainoastaan pohjanlepakko (*Eptesicus nilssonii*), saukko (*Lutra lutra*) ja viitasammakko (*Rana arvalis*) voisivat levinneisyysalueensa ja elinympäristövaatimustensa puolesta esiintyä alueella (Nieminen & Ahola 2017, Tidenberg ym. 2019).

Saukko voi vierailla kohteisiin rajautuvilla vesialueilla lähinnä ravinnonhaussa sulan veden aikaan, sillä kiinteistöllä ei ole talvella sulana pysyviä vesialueita. Ne eivät siten sovellu myöskään saukon lisääntymisalueiksi (Sulkava 2017). Lähistöllä virtaavassa Kaamasjoessa lähin koski on noin 9 km etäisyydellä selvitysalueesta sijaitseva Tuurukoski. Lähempääkin voi löytyä talvella ainakin osittain auki pysyviä lähdepuroja, mutta selvitysalueella sellaisia ei ole.

Pohjanlepakko on Inarin korkeudella jo harvinaisuus, mutta yksittäisiä havaintoja tunnetaan jopa Utsjoeltakin (Tidenberg ym. 2019). Selvitysalueella ei ole kallioita ja louhikoita, mutta kelvollisia päiväpiiloja voisi löytyä vanhoista kolopuista ja kiinteistön rakennuksista. Kiinteistön alueella on runsaasti rakennuksia, joista osa on hyvin vanhoja. Pohjanlepakon ei tiedetä talvehtivan Inarin korkeudella, ja lisääntyminenkin on epätodennäköistä, vaikka yksittäisiä havaintoja on tehty pohjoisempaakin. Selvityksen yhteydessä tavattiin kohteen kiinteistöhoitaja, joka on asunut lähistöllä koko ikänsä ja työskennellyt kiinteistöllä jo kymmeniä vuosia. Hän kertoi, ettei ole koskaan havainnut alueella merkkejä lepakoista.

Viitasammakolle potentiaalisia elinympäristöjä on selvitysalueen läheisyydessä runsaasti Kaamasjokivarren luhtaisilla rannoilla. Selvitysalueellakin on runsaasti rantaviivaa, ja viitasammakon esiintyminen rantavyöhykkeessä on mahdollista. Potentiaalisin esiintymisalue on kuitenkin selvitysalueen pohjoiskärjessä, Kaamasjoen varren luhtakuviolla, joka osittain ulottuu selvitysalueen puolelle. Viitasammakon potentiaalisten esiintymien kannalta oleellista on rantavyöhykkeen ja luhta-alueen

säilyminen muuttumattomana. Viitasammakon esiintymät tulee selvittää viimeistään siinä vaiheessa, mikäli alueelle suunnitellaan vedenkorkeuteen tai rannan luonnontilaisuuteen vaikuttavia toimenpiteitä, kuten ruoppausta, ojitusta tms. Rantaniittyjen niitolla tai rantavyöhykkeen puuston käsittelyllä ei ole viitasammakon mahdollisten esiintymien elinvoimaisuuteen vaikutusta.

Muiden direktiivilajien lisäselvityksiä ei katsota aiheelliseksi, koska selvitysalueeseen kuuluvien kiinteistöjen merkitys niille on korkeintaan vähäinen tai jopa merkityksetön, eikä alueiden katsota olevan niiden mahdollisia lisääntymispaikkoja.

Vaikka direktiivilajien potentiaali on pieni, alueella on monipuolisen kasvillisuuden johdosta kuitenkin runsaasti uhanalaisten ja silmälläpidettävien hyönteislajien esiintymispotentiaalia. Lähiseudulta tunnetaan laji.fi-tietokannan perusteella paljon mm. uhanalaisten ja silmälläpidettävien perhosten esiintymiä. Niittyalueiden hoidolla edistetään myös mahdollisesti alueella esiintyvien suojellisesti merkittävien hyönteislajien elinympäristöjen elinvoimaisuutta.

3.4 Vieraslajit

Selvitysalueen kyljessä, Toivoniementien pientareella kuvion 21 kohdalla, on pienialainen lupiini-kasvusto. Lupiini on luokiteltu kansallisesti merkittäväksi haitalliseksi vieraslajiksi, ja sen hävittäminen ja leviämisen estäminen ovat vieraslajilain (1709/2015) mukaan kiinteistön omistajan vastuulla. Kasvusto sijaitsee tiekiinteistön puolella, mutta muodostaa riskin myös selvitysalueen lajistolle, koska se voi mahdollisesti levitä alueen avoimille niityille ja pientareille. Lupiinia ei havaittu maastokäynnillä muualla, eikä se ole Lapissa niin aggressiivinen leviäjä kuin maan etelä- ja keski-osissa. Lupiini muodostaa pahimmillaan laajoja tiheitä kasvustoja, jotka tukahduttavat alkuperäislajistoa ja rehevöittävät maaperää sitomalla siihen tyypeä. Lupiini muodostaa Suomessa paikoin jo vakavan uhkan harjujen, ketojen ja niittyjen lajistolle, jotka ovat alkuperäisten elinympäristöjen vähetessä löytäneet kasvutilaa mm. teiden pientareilta. Lupiinin hävittämisessä ensisijaisen tärkeää on, että kasvustoa ei päästetä tuottamaan uusia siemeniä. Alueen jokavuotinen niitto tulisi siis suorittaa hyvissä ajoin ennen lupiinin siemenien kypsymistä. Niitto ei ole kuitenkaan riittävä keino hävittämään lajin esiintymiä, sillä lupiini on monivuotinen kasvi, joka vahvan maavartensa voimin kasvattaa joka vuosi uudet versot niitosta huolimatta. Tehokkain keino on kaivaa kasvusto ylös maasta ja polttaa tai kuivattaa versot juurineen. Kaivutyön jälkeenkin kasvupaikkaa tulee tarkkailla ja hävittäminen toistaa vuosittain, sillä lupiinin siemenet säilyvät maaperässä elinvoimaisina pitkään. Lupiiniesiintymän hävittämistä ja koko selvitysalueen seuraamista lupiinin leviämisen varalta suositellaan.

Selvitysalueen rannassa, kuvion 15 kohdalla havaittiin maastokäynnillä piisami, joka on myös Euroopan Unionin alueella luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi. Piisami ei kuitenkaan kuulu Suomessa kansallisesti merkittäviin haitallisiin vieraslajeihin, joten lainsäädäntö ei edellytä toimenpiteitä sen osalta. Piisami on lähtöisin Pohjois-Amerikasta, ja se on istutettu Eurooppaan jo 1900-luvun alussa. Inarin korkeudella piisami on harvinaisuus, eikä sen katsota aiheuttavan uhkaa selvitysalueen luonnolle.

Kuva 3-4 Poroteurastamo ja taustalla nahkamuokkaamo. Oikealla teurastamon väliaikaisessa käytössä olevat poroitaukset, joissa poronlannan voimalla kasvaa tiheä maitohorsmikko.

4 YHTEENVETO

SAKK:n luontaistalouden kehittämisyksikön kiinteistö sijaitsee Toivoniemessä, Vastusjärven rannalla Inarin Kaamasessa. Kiinteistön kokonaispinta-ala on noin 14,5 hehtaaria.

Pääosa kiinteistöstä on voimakkaasti ihmisen muokkaamaa kulttuuriympäristöä, rakennettuja alueita, peltoja ja niittyjä sekä teitä ja hoidettuja piha- ja puistoalueita. Alueella on ollut asutusta jo kivikaudella, joten ihmisen vaikutus alueen luontotyyppeihin on jatkunut pitkään. Alueella on jonkin verran myös talouskäytössä ollutta metsää, jossa vallitsevana luontotyyppinä ovat kuivahkot kan-kaat. Selvitysalueen pohjoisosassa on myös vanhaa puustoa, jossa esiintyy runsaasti lупpoisuutta ja jonkin verran myös lahopuuta. Aivan alueen pohjoiskärjessä on myös pieni luhtakuvio.

Kohteen lajistollisesti arvokkaimpia osia ovat rannan puoleiset valoisaat pientareet ja niittyalueet. Näiltä alueilta tunnetaan silmälläpidettävien putkilokasvilajien esiintymiä, ja lajisto havaittiin maastokäynnilläkin monipuoliseksi ja arvokkaaksi. Näille kohteille esitetäänkin tarkempia kasvillisuusselvityksiä arvokkaiden lajien esiintymien nykytilan kartoittamiseksi. Piennaralueille ja rantaniityille esitetään myös säännöllistä niittoa hoitotoimenpiteenä kasvillisuuden monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja umpeenkasvun ehkäisemiseksi. Lupiinin esiintymistä ja mahdollista leviämistä alueella tulee seurata, ja esiintymät hävittää.

Viitasammakon mahdolliset lisääntymisalueet kiinteistön rantavyöhykkeessä tulee selvittää, mikäli alueelle suunnitellaan vesitaloutteen tai rannan luonnontilaisuuteen vaikuttavia toimenpiteitä, kuten ruoppausta tai ojituksia. Puuston ja pensaiden raivaus tai rantaniittyjen hoito eivät kuitenkaan ole viitasammakon esiintymiä uhkaavia toimia.

5 VIITTEET

Eurofins Ahma Oy (2021). Muddusjärven porotutkimusaseman luontoarvio 2021. Senaatti Kiinteistöt Oy. Raportti, 9s. + liitteet.

Helsingin yliopisto (2019). Muddusjärven tutkimusasema. [Viitattu 10.2.2021]. Saatavissa: [Muddusjärven tutkimusasema | Helsingin yliopisto \(helsinki.fi\)](#).

Lehikoinen, A., Jukarainen, A., Mikkola-Roos, M., Below, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A. Rintala, J., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen, J & Valkama, J. (2019). Linnut. Teoksessa: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) (2019). Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. s.560-570.

Museovirasto (2020). Kulttuuriympäristön paikkatietoaineistot. [Aineistot ladattu: 27.3.2020] Saatavissa: [Kulttuuriympäristön paikkatietoaineistot - Museovirasto](#).

Nieminen, M. & Ahola, A. (2017). Euroopan Unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen Ympäristö 1/2017. 278 s.

Sulkava, R. (2017). Saukko (Lutra lutra [Linnaeus, 1758]). – Julkaisussa: Nieminen & Ahola (toim.) Euroopan Unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen Ympäristö 1/2017: 72-77.

Suomen Ympäristökeskus (2020). Lapiro-latauspalvelu. Saatavissa: [Paikkatietoaineistojen latauspalvelu - LAPIO \(ymparisto.fi\)](#).

Tidenberg, E.-M., Liukko, U.-M. & Stjernberg, T. (2019). Atlas of Finnish bats. Annales Zoologici Fennici 56: 207-250.

LIITE 1. Luontotyyppi- ja uusympäristökuvioiden kuvaukset.

Kuvio-numero	Pvm.	Luontotyyppi/ uusympäristö	Puusto	Luonnon-tilaisuus	Huomionarvoiset kasvilajit	Tarkempi kuvaus	Pinta-ala ha
1	24.6.2020	kuivahko kangasmetsä	mä, ko	1		Nuori männikkö. Tyypillistä kuivahkon kannan kasvillisuutta	0.042
2	24.6.2020	sähkölinja		0		sähkölinja, raivattu aukea. Kuivahkoa kangasta	0.039
3	24.6.2020	kuivahko kangasmetsä		1		nuori kasvatusmännikkö	1.034
4	24.6.2020	niityt ja pellot				poroteurastamon aitaukset. Tiheä ja rehevä, maitohorsmavaltainen suurruoho- ja heinäk kasvusto. Poronlannan rehevöittäjä	0.410
5	24.6.2020	tuore kangasmetsä	ko, mä	1		tiheä nuori koivu-mänty sekametsä/pusikko	0.326
6	24.6.2020	niityt ja pellot				Nurmiviljelyssä ollut peltoalue. Niitetty viimeksi edellisenä kesänä.	2.147
7	24.6.2020	piennar- /ruderaattialueet				Osittain sorapintainen piennar-/ruderaattialue poroaitausten vieressä. Tyypillistä piennaralueiden ruoho- ja heinäk kasvillisuutta, mm. maitohorsma, leinikit, puna- ja lampaannata.	0.158
8	24.6.2020	rakennus				nahkamuokkaamo	0.032
9	24.6.2020	rakennus				poroteurastamo	0.101
10	24.6.2020	tuore kangasmetsä	ko, hl, pi, pajut	1		peltoa.	0.823
11	24.6.2020	kuivahko kangasmetsä	mä, ko	2		Varttunut kasvatusmetsä, ei luonnontilainen. Tyypillistä.	1.449
12	24.6.2020	niityt ja pellot				Nurmiviljelyssä ollut niitetty pelto. Poistunut aktiivisesta viljelykäytöstä.	0.909

Kuvio-numero	Pvm.	Luontotyyppi/ uusympäristö	Puusto	Luonnon-tilaisuus	Huomionarvoiset kasvilajit	Tarkempi kuvaus	Pinta-ala ha
13	24.6.2020	kuivahko kangasmetsä	mä, ko	1		Piha-alueen ja pellon välinen pienehkö ja harvennettu varttunut metsikkö. Voimakas reunavaikutus, piennarlajistoa jonkin verran myös metsän puolella.	0.383
14	24.6.2020	kuivahko kangasmetsä	mä, ko	1		Pieni metsikkökuvio piha-alueen reunalla. Ei luonnontilainen	0.466
15	24.6.2020	niityt ja pellot				Kasvillisuudeltaan monipuolinen niittykuvio, joka sisältää pientareita, pellon reunaa ja rantaniittyä. Runsaasti suurruohostoa ja heiniä. Paikoin vahvasti horsmittunut.	0.792
16	24.6.2020	Viheralue				Hoidettu puisto, jossa istutettuja puita ja koristepensaita, sekä nurmea ja niittyä.	0.426
17	24.6.2020	kuivahko kangasmetsä	mä, ko	3		Rakenteeltaan lähes luonnontilaisen kaltainen vanha mäntyvaltainen metsä, jossa lahpuutakin jonkin verran.	1.284
18	24.6.2020	luhta		5		Jokivarren luonnontilaista pajuluhtaa. Kuvio jatkuu selvitysalueen ulkopuolelle.	0.143
19	24.6.2020	rakennus				Asuinrakennus	0.064
20	24.6.2020	pihapiiri				Asuinrakennuksen pihapiiri. Hoidettua nurmea, istutuksia, kulkuväyliä ja puustoa.	0.170
21	24.6.2020	kuivahko kangasmetsä	mä, ko	3		Puustoltaan vanhaa, ja rakenteeltaan luonnontilaisen kaltaista mäntyvaltaista metsää. Periaatteessa samaa kuviota kuin 17, mutta pihatie halkaisee.	0.326
22	24.6.2020	kuivahko kangasmetsä	mä, ko	1		Varttunut, harvennettu kasvatusmännikkö	0.207
23	24.6.2020	viheralue				Hoidettua nurmea ja istutuksia	0.099
24	24.6.2020	piennar- /ruderaattialueet				Pensaikkoinen varastoalue (tms) ja tieura	0.088
25	24.6.2020	piennar- /ruderaattialueet	mä, ko			Varastoalue tms. Sora-/hiekkapintaa, ruderaattikasvillisuutta, niittykasvillisuutta, puustoa	0.256

Kuvio-numero	Pvm.	Luontotyyppi/ uusympäristö	Puusto	Luonnon-tilaisuus	Huomionarvoiset kasvilajit	Tarkempi kuvaus	Pinta-ala ha
26	24.6.2020	pensaikko				Pensaikkoinen rantavyöhyke pellon ja järven välissä. Tuoretta ja lehtomaista kangasta, osittain tulvavaikutteinen	0.236
27	24.6.2020	asvaltti- ja sorakentät				piha-alueen asvaltti- ja sorapäälysteiset kentät, kuten tiet, polut ja pysäköintialueet pientareineen	1.639
28	24.6.2020	sähkölinja		0		Sähkölinja-aukea, kuivahkoa kangasta	0.033
29	24.6.2020	rakennus				purettu kasvihuone	0.031
30	24.6.2020	rakennus					0.009
31	24.6.2020	rakennus					0.062
32	24.6.2020	rakennus					0.034
33	24.6.2020	rakennus					0.038
34	24.6.2020	rakennus					0.006
35	24.6.2020	rakennus					0.031
36	24.6.2020	rakennus				Osittain purettu. Purkutyömaa kesken.	0.062
37	24.6.2020	rakennus					0.006
38	24.6.2020	rakennus					0.004
39	24.6.2020	rakennus					0.005
40	24.6.2020	rakennus					0.012
41	24.6.2020	rakennus					0.006
42	24.6.2020	rakennus				rantamökki	0.008

LIITE 2. Kiinteistöllä havaittua kasvilajistoa.

Laji	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Alueellinen uhanalaisuus	Vastuulaji	Luontodirektiivi	Rauhoitettu	Erityisesti suojeltava laji	Vieraslaji
ojakärsämö	<i>Achillea ptarmica</i>	LC						
siankärsämö	<i>Achillea millefolium</i>	LC						
nurmirölli	<i>Agrostis capillaris</i>	LC						
harmaaleppä	<i>Alnus incana</i>	LC						
karhunputki	<i>Angelica sylvestris</i>	LC						
koiranputki	<i>Anthriscus sylvestris</i>	LC						
metsälauha	<i>Avenella flexuosa</i>	LC						
vaivaiskoivu	<i>Betula nana</i>	LC						
rauduskoivu	<i>Betula pendula</i>	LC						
hieskoivu	<i>Betula pubescens</i>	LC						
viitakastikka	<i>Calamagrostis canescens</i>	LC						
corpikastikka	<i>Calamagrostis purpurea</i>	LC						
kanerva	<i>Calluna vulgaris</i>	LC						
vesisara	<i>Carex acuta</i>	LC						
polkusara	<i>Carex brunnescens</i>	LC						
tupassara	<i>Carex nigra (var. Juncella)</i>	LC						
pullosara	<i>Carex rostrata</i>	LC						
suo-ohdake	<i>Cirsium palustre</i>	LC						
kurjenjalka	<i>Comarum palustre</i>	LC						
ruohokanukka	<i>Cornus suecica</i>	LC						
nurmilauha	<i>Deschampsia cespitosa</i>	LC						
juolavehnä	<i>Elymus repens</i>	LC						

Laji	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Alueellinen uhanalaisuus	Vastuulaji	Luontodirektiivi	Rauhoitettu	Erityisesti suojeltava laji	Vieraslaji
variksenmarja	<i>Empetrum nigrum</i>	LC						
maitohorsma	<i>Epilobium angustifolium</i>	LC						
järvikorte	<i>Equisetum fluviatile</i>	LC						
suokorte	<i>Equisetum palustre</i>	LC						
lampaannata	<i>Festuca ovina</i>	LC						
mesiangervo	<i>Filipendula ulmaria</i>	LC						
rantamatara	<i>Galium palustre</i>	LC						
metsäkurjenpolvi	<i>Geranium sylvaticum</i>	LC						
sarjakeltano	<i>Hieracium umbellatum</i>	LC						
kataja	<i>Juniperus communis</i>	LC						
niittyätkelmä	<i>Lathyrus pratensis</i>	LC						
päivänkakkara	<i>Leucanthemum vulgare</i>	LC						
kevätpiippo	<i>Luzula pilosa</i>	LC						
kangasmaitikka	<i>Melampyrum pratense</i>	LC						
raate	<i>Menyanthes trifoliata</i>	LC						
mänty	<i>Pinus sylvestris</i>	LC						
piharatamo	<i>Plantago major</i>	LC						
kylänurmikka	<i>Poa annua</i>	LC						
niittynurmikka	<i>Poa pratense</i>	LC						
haapa	<i>Populus tremula</i>	LC						
niittyleinikki	<i>Ranunculus acris</i>	LC						
rönsyleinikki	<i>Ranunculus repens</i>	LC						
suopursu	<i>Rhododendron palustre</i>	LC						
mesimarja	<i>Rubus arcticus</i>	LC						
vadelma	<i>Rubus idaeus</i>	LC						

Laji	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	Alueellinen uhanalaisuus	Vastuulaji	Luontodirektiivi	Rauhoitettu	Erityisesti suojeltava laji	Vieraslaji
hilla	<i>Rubus chamaemorus</i>	LC						
ahosuolaheinä	<i>Rumex acetosella</i>	LC						
raita	<i>Salix caprea</i>	LC						
pohjanpaju	<i>Salix lapponum</i>	LC						
kiiltopaju	<i>Salix phylicifolia</i>	LC						
juolukkapaju	<i>Salix myrtilloides</i>	LC						
syysmaitiainen	<i>Scorzoneroides autumnalis</i>	LC						
puna-ailakki	<i>Silene dioica</i>	LC						
kultapiisku	<i>Solidago virgaurea</i>	LC						
pihlaja	<i>Sorbus aucuparia</i>	LC						
voikukka	<i>Taraxacum-ryhmä</i>	LC						
metsätähti	<i>Trientalis europaea</i>	LC						
puna-apila	<i>Trifolium pratense</i>	LC						
valkoapila	<i>Trifolium repens</i>	LC						
nokkonen	<i>Urtica dioica</i>	LC						
mustikka	<i>Vaccinium myrtillus</i>	LC						
juolukka	<i>Vaccinium uliginosum</i>	LC						
puolukka	<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	LC						
hiirenvirna	<i>Vicia cracca</i>	LC						
aitovirna	<i>Vicia sepium</i>	LC						
korpiorvokki	<i>Viola epipsila</i>	LC						
suo-orvokki	<i>Viola palustris</i>	LC						